

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 15 Aprile.

Nici odată ungruri nu au lucrat mai pe mâna dușmanilor lor, ca dela anul 1867 încôce.

Intre împregiurări normale naționalitățile din Ungaria se asteptau, că după ce au ajuns ungruri őr la putere și după-ce s'au împăcat cu regele, să fie drepti, să facă tuturor cetățenilor patria iubită.

Prin o politică nesocotită mănătă de undele șovinismului au înstrăinat pe tôte popórele de cătră ei.

Nu se află nici un singur român, care se pôță apăra procedura lor, afară de renegatul Moldovan Gergely, nu se află un singur sas deși cu acestia căne-cănesce s'au împăcat, ca să pășescă pe față, să spună că în Ungaria domnesce dreptate și egalitate.

Și nu se află, pentru-că nu se pôte afla, căci un atare om ar fi declarat de om smintit.

Înăsprite relațiunile cum le vedem, pot veni ȃile de grea urgie asupra patriei nōstre, și în pericol nu ne află consolidați, nu ne află una în cugete și simțiri, ci desbinați și dușmăniți unul cu altul până la cuțit.

Cine a provocat aceste stări de lucruri altul, decât ungruri.

În 1868, va se ȃică atunci, când nu se simțiau destul de tari în șea, au adus și unele legi, cu cari românii și naționalitățile trebuiau să se declare de mulțămiți.

Din legile acele, aȃi nu a mai rămas nimica. Legea despre egala îndreptățire a naționalităților e sdrênțuită prin ordinațiuni, cari stau în contradicere cu litera și spiritul ei, administrațiunea se transformează în administrație de stat tot din motive de a nimici și în acele puține comitate influința naționalităților, unde omnipotența fōispanilor nu o a nimicit.

În cele ale instrucțiunii publice o gōnă formală s'a pornit asupra bietelor scolii confesionali și ca corōnă a tuturor lucrurilor slabe, sêvērșite de legislativa țerei ungresci au creat și legea pentru asile de copii, o lege monstruōsă în felul ei, un fēt al unei încercări nebunesci de a magiarisa naționalitățile din țēră.

Intreg aparatul biroului de presă molipsit, este pus în miscare de a resfrânge țipetele de durere ce ies din pepturile naționalităților asuprite.

Și cu tot aparatul acesta mult costisitoriu rezultatele nu sunt decât efemere.

„Politik” din Praga, ȃiaru respândit în lumea cultă, vine și aruncă în fața magiarilor, că abuséză

de puterea lor și silesc pe slovaci a-și părăsi limba și tradițiunile lor.

Presa din Germania la rëndul ei, încă informeză pe lumea de acolo despre cele ce se petrec aici în patrie și informațiunile presei din Germania nu sunt nici decât favorabile politicei ungresci.

De români nici nu mai amintim. Ei încă nu pot rămâne surȃi și muți la cele ce se petrec aici cu cele 3 milioane de suflete.

Ei bine! după tôte acestea ar astepta omul, ca politica acēsta greșită să inceteze, ar astepta ca măsurile luate întru deposedarea naționalităților de limba lor să se contenescă.

Orbiți de grandomanie, înșelați de jidani, la cari le merge bine sub actuala stăpânire, nici că se cugetă la măsurile potrivite de îndreptare.

Porniți pe povârnișul peirei nu e putere ome nescă să-i rețină de a nu impinge lucrurile până la estrem.

Bine, pentru Dȃeu, să nu se afle între magiarii cei curați și nemolipsiți de presa jidană un om de valóre, un grup de ómeni mai calmi, cari să-i rōge și conjure chiar, că ar fi timpul suprem de a inaugura o altă politică mai conciliantă?

Până aȃi vedem că nu se află, și singurul bărbat Ludovic Mocsáry a fost, care a pledat până acum pentru o tractare mai blândă și mai pacinică față de naționalitățile strimtorate.

Când vedem în ceealaltă parte a monarhiei respectată limba tuturor popórelor, când vedem pe polnul Smolka, că depune jurământul de președinte al camerei în limba lui, când vedem, că cum e în ceealaltă parte a monarhiei și cum e la noi, ne cuprinde o grōză de confisăcările câte au făcut magiarii aici la noi acasă în favorul lor și în detrimentul nostru.

Acolo diferitele naționalități tracteză una cu alta ca națiune liberă cu națiune liberă, la noi se tracteză ca stăpân și supus, și stăpēnul nu este nici atât de generos ca pe cei ce 'i întind mâna frățescă să o primescă, ci respinge ori-ce încercare de apropiere sinceră. Parola e să ne dăm legăți „auf Gnade und Ugnade” și deocamdată ori-cât de mare ne-ar fi dragostea pentru frații magiari nu le putem face pe voie. Vadă unde vor ajunge cu postulatele lor. Datoria de cetățeni loiali ni-am împlinit de câte-ori li am spus că merg pe căi greșite. E trēba lor să și îndrepteze pașii ori se mērgă pe calea apucată. Românul ȃice: „urma a lege” și are și el dreptate câte odată.

FOIȚĂ.

Sola
de
Carmen Sylva.

Poemă cetită de Majestatea Sa regina României în ședința iubitară a Academiei române.

Dacă ogórele României sunt atât de bogate și de roditoare, acēsta o datorim mult sângelui vērșat pe dinsele de acei cari din vremuri vechi s'au jertfit pentru a le apăra.

Astăȃi, în ȃi de sêrbătóre, se cuvine dar se amintesc despre eroii din trecutul cel mai depărtat. Nu me țin de acei, care au numai un „vae victis” pentru cei învinși, ci pe acestia adese fi cred mai vrednici de tótă lauda.

Noi ne mândrim mult, că ne tragem din romanii cei învingători, să nu uităm însă nici odată pe daciai cei învinși, cari murind o mórte vitejescă, au acoperit pământul acestei țeri cu cununi neperitoare.

M'am încercat să ridic din mormēntul uitării ființele mărețe ale acestor luptători, pentru a întări inimele și a înalța cugetările nōstre.

Nēm̄ul nostru a stat tot déuna ca o stâncă, menită a sparge grelele valuri ale popórelor ce se rostogoliau unele preste altele. Adese i au trecut valurile preste cap, dar tot atât de adese ni-am

înălțat capul earăși cu mândrie, botezat pentru lupte nōuē și pentru răbdare vitejască.

Vreau să cânt astăȃi pe eroii, care renasc neconținut din holdele nōstre aurii; și cu tôte că sunt numai un mic lăutar, voi da cāntecului meu un vers, care să umple inima vōstră de bucurie.

Sola.

Nóptea, la lumina lunei, umblă rătăcind pe malul Dunării, în sus și în jos, măreța arătare a unei fecióre. Ea mânăle-și frânge, în apă întră până la brēu. Ea caută un vad, se trecă dincolo, și cu glas se vaeiță: — „Dar nu vedeți? Din cea din urmă bătălie am luat pe cel din urmă ostaș! Trebuie să trec dincolo! O valuri spumegătoare! Lăsați s'aseȃ dincolo, la adăpost de furia vrășmașului, pe cel din urmă ostaș! Lăsați să trecă dincolo mirésa! Arētați mi vadul, ca se nu vōd oștirile romane, călcând în picioare pe mortul meu! Lasă me, Dunăre, să trec prin ale tale însângerate valuri!”

Astfel se vaeiță fecióra tótă nóptea cea lungă și mânăle-și frânge; őr valurile Dunării trec fără încetare, puternice și nemilóse, la lumina lunei, care privesce a morțiilor cãdere și a morțiilor mulțime.

La sfat ședeau fruntașii eroi ai Daciei, în adâncă tăcere, precum se cuvine celor voinici și tari de inimă. Cel mai în virstă în jos se uită încremenit și aruncă o pēnă de vultur. Un suspin se ridică din peptul tuturor, ca vântul care scutură virfurile într'o pădure de stejar. Pēna ȃicea: „Romanii vin!” Cel mai tiner în sfat sta răzimat pe scutul seu. Ochii fi schinteiau; dar fruntea lui cea albă era în-

creșită de aspre cugetări, și de rēsufierea-i desă și pletele ca pēna corbului se mișcau mereu pe umerii lui. El luă o frunȃ de rogoz și o asvirli lângă pēna de vultur, stringēndu-si buzele cu dispreț. Voia se ȃică: „Frunȃ de rogoz „sunt românii, căci ei sunt vorbăreți!” Dar cel bētrēn, arătând spre Dunăre, ce în rațele sórului strēlucia printre trunchii urieși, luă ulciurul cu apă, vērșă din el mai întâiu o picătură, în urmă o stropitură, pe urmă tótă apa, revērsându-se ca un rēu întreg, care sfarmă stânci și dēluri strică și distruge cāmpii și păduri, creșce și creșce neconținut, nutrit de ape lăturalnice și de ploi neincetate. Și un suspin se ridică őrăși din peptul tuturor.

În sfērșit glasul bētrēnului se aȃđi: „Putem să stăm împotriva?” őr cel mai tiner șopti: — „Sola!” Și precum în pădure plóia începe a picura lin, și cu încetul se îndesesc de străbate preste tot locul ca un riu, astfel șoptele se întētiră în gura bărbaților, care stau la sfat. Toți întrebau: — „Sola! nu te temi?” Toți întrebau: „Nando! Ce te face atât de îndrăzneț? Óre țî sa „jurat ea să-ți fie mirésă?” Capul tinerului ostaș i-se pleca pe peptu-i: „Ea s'a jurat „să și alégă cine să-i fie soț, numai după a treia bătălie. Nerăbdător aștept a treia bătălie”. Bētrēnul din sfat clătina capul plin de îngrijire, și așeȃ lângă pēna de vultur o pētră. Atunci cu toții strigară într'un glas: „Arētare! Nu! încă stă țēra Dacilor în picioare: Și lung timp va mai trăi poporul nostru, dacă vom ține piept cu romanii, până când o fecióra nu-și va fi luat de bărbat pe un mort.”

(Va urma.)

ricesci; în sfârșit, dacă guvernul are intențiunea în virtutea răspunderii sale, a pune capăt agitațiilor panslaviste, dușmănoase statului și bisericii, în biserica evanghelică a Ungariei? —

Cestiunea muncitorilor formeză de mult timp una din cele mai grele preocupări ale guvernului englez ca și ale guvernelor tuturor țărilor cu industria mare dezvoltată.

În Anglia această cestiune amenință acum a se despărți în două: o cestiune specială a muncitorilor începe a se desface din cestiunea generală a muncitorilor.

În camera lordilor din Londra este depus un proiect de lege asupra lucrului din fabrici, în care s'au înscris câteva țermuriri nouă, până acum necunoscute, ale muncii femeilor și copiilor. În special, lucrul femeii, în industriile de fer, se nu se admită decât pentru fabricări de obiecte de o dimensiune mai mică, se nu li se permită de asemenea a a manevra ciocane mai grele. Afară de această se nu se permită fetelor a intra ca lucrătoare în aceste industrii înainte de vârsta de 16 ani.

Femeile însă, cari sunt actualminte ocupate în această industrie, protesteză în contra proiectatelor țermuriri de lucru, prin care li s'ar închide partea cea mai profitabilă a lucrului; ele afirmă, că nu slăbiciunea lor, ci rivalitatea bărbaților e cauza adeverată a țermuririlor, ce este vorba să li se impună.

O deputațiune de lucrătoare din ramura industriilor de fer a fost dăilele trecute la ministrul de interne, ca să se protesteze în contra reformelor propuse.

Conducătorii deputațiunii, d-na Hudleton, a declarat, că dela vârsta-i de opt ani lucrăză în o fabrică de lanțuri și nici odată nu i-s'a părut lucrul prea greu. Are 14 copii și s'a bucurat totdeauna de cea mai bună sănătate.

Când ministrul observă cu sfidă, că pôte totuși mânăirea ciocanelor grele este o muncă prea grea pentru femei, una din lucrătoarele de față întrebă, dacă guvernul ar fi dispus se despăgubescă pe femeile, cari și-ar perde câștigul în urma restricțiilor ce li s'ar impune? Ministrul răspunse, firește, negativ la această întrebare. De altfelu însă ascultă cu multă bunăvoință pe vorbitoarele deputațiunii și promise, că va repeta în parlament argumentele lor.

Îndată după această, ministrul primii o deputațiune a asociațiunii spălătoarelor, cari de asemenea protestă în contra restricțiilor, ce e vorba a se impune muncii femeilor. Conducătorii deputației a declarat, că o sută de mii de femei și fete protesteză, dimpreună cu dânsa, în contra unei legi, care n'ar face decât să le oprască de a-și putea susține viața ca până acum, impunându-le să câștige mai puțin.

Ministrul liniștii pe vorbitoare, care-și espusesese argumentele în o vorbire de o jumătate de oră și într'o înlanțuire cât se pôte de logică, cu asigurarea, că noua lege asupra muncii în fabrici nu se va aplica spălătoarelor.

Deputațiunea mulțami călduros ministrului, după ce mai repetă odată, că socotesc o ficsare prin lege a dăilei normale de lucru drept cea mai mare primejdie, ce le-ar pute isbi. —

Caprivi s'a exprimat în decursul recepțiunii, care a urmat după prânzul dat de împărat, că guvernul n'a fost îngrijit de loc de alegerea din Geestemünde.

Vorbele pronunțate de cancelariul ar fi fost testual acestea:

Atitudinea noastră față cu ducele (se știe, că principele de Bismarck este acum duce de Lanenburg), — n'a suferit nici odată nici o schimbare. Nu îl tratăm ca pe nn dușman; dar din momentul ce s'a abținut de bună voie de a apărea la Curte, nu trebuie să-l considerăm nici ca un pretin al suveranului nostru. El s'a apărut de acuzarea, că a dat arme în mâinile adversarilor guvernului, și a făcut foarte bine, căci am fi răspuns și noi cu lovitură la lovitură.

I-a plăcut se fie candidat în Geestemünde. Ce ne pasă, dacă va fi ales sau nu.

Ducele n'ar deveni primejdios, decât în ziua, în care ar crede, că pôte publica acte de stat, a căror copie a păstrat-o; dar e cu mult mai credincios țerei sale și unității imperiului, pentru ca se ducă lucrurile până acolo. De altfel, împăratul ar știe să-i impună tăcerea în cas de lipsă. Eță pentru- ce suntem foarte linișciți vedându-l în ajun de a reîntra în Reichstag unde, de astfelu, n'ar putea să apară des fără a se micșora.

Unele din diarele berlineze reproduc cuvintele cancelarului Caprivi, dar se indoesc de sinceritatea lor.

Cronică.

Budapesta, 21 Aprile, 1891.

(Adelina Patti. — „Un sărutat“ de adio. — Măestrul Arditi. — Statua luptei de independență. — Ulița Baross și consiliul lucrărilor publice. — Camil Flamarion. — Câte stele sunt pe ceriu? — Dăile de ajun, dăile de pocăință. — Biserica sâbornicăscă.

Oratoria, cântul, poesia, pictura și musica fac impresiune adencă asupra inimei. O predică bună înalță pe ascultători în sus cătră Dumnezeu; esciteză simțeminte de patriotism, libertate și naționalism. Cântul te farmecă și delecteză; poesia te însufleșește, pictura, sculptura te face să admiri frumosul etic; la musica bună poți plânge, ori salta. Orfeu când dăcea pe musică, saltau până și petrele.

În teatru se află tôte aceste concentrate într'un loc. O bună reprezentațiune teatrală te impresioneză pe tôte viața. Teatrul însă costă bani mulți; consumă puteri multe. Până ieri alaltăeri numai acele teatre erau la nivelul cuvenit, carele, aședate în capitale mari, puteau fi subvenționate pe fie-care an cu sute de mii din partea monarhilor și familiilor domnitoare. Astăzi în orașele mai mărișore, în teatrele subvenționate de orașe, încă putem auzi câte o reprezentațiune bunșoră. Fiorinii și dinarii adunați dela un public mai numeros, încă pot da viața unui teatru, cel puțin pe câteva luni din an.

Actrițele prime, adecă primadonele, sunt solvite mai bine ca domniii ministrii. Nu este ministru nici cări, care să fi primit în viața lui atâtea aplause, atâte cununi, atâtea bani, ca o primadonă, o divă din teatru. Primadonele nu se pot înlocui; ér ministrii premieri află câți vrei, și când vrei. Un premier șede pe scaun, altul „premier presumptiv“ vrea să ședă pe scaun. Făcând dăile rele unul la celalalt, amândoi dau direcțiune lucrurilor în dreapta și stânga. Primadonele au rivale numai după culise. Aceste înving de regulă numai când diva a încărunit și vocea i s'a slăbit.

Între tôte primadonele teatrale, diva Adelina Patti este cea mai renumită. Fiica Spaniei, gloria rasei latine, mai bine de ani 20 a fermecat prin grația și cântecul ei întreg rotogolul pământului. Acuma, în etate de 43 ani, face un tour în lumea largă spre a-și lua un adio pentru totdeauna dela teatru și dela publicul, ce atâtea la laudat, admirat și aplaudat-o. Diva Patti este adicta muzicii italiene, căci ușurința și dulceta muzicii lui Verdi se lipesce de inima ei spaniolă. Despre musica germână alui Wagner, dăie Patti, că aceea nu este vre o musică, ci mai mult „un fanatism religios“, ce are credinșoi în tôte lumea, adecă unde sunt germâni. Un critic sever și sincer ar dăie, că musica germână alui Wagner, comparată cu musica italiană ușoră, este un ceva auziu greoiu, ca „Cinnarata bum-bum-bum“. Genialitate pôte fi și în lucrurile greoie; la musica germână trebuie gust deosebit din nord și urechi dedate cu trimbiță și tobă. O violină simplă e de ajuns spre a înțelegi musica lui Verdi; musica lui Wagner o poți înțelegi, dacă vei ceti un comentariu în deuce tomuri, nici atunci nu ești sigur.

Patti a escelat mai mult în „Traviata“ și „Rigoletto“ a măestrului Verdi. Are însă un cântec mai iubit decât tôte altele, acesta este: „Un bacio“ (Un sărutat) compus de amicul ei Arditi.

Între parentesi pot aci observa, că o simplă violină ori un fluer de lemn în mâna unui pecurariu cu oițe românesce, mocane dela munte, sunt de ajuns, ca să înțelegi melodia și doina română; și se nu o uiți cât vei trăi; căci melodia română este, ca însuși poporul român, simplă, armonioasă, sentimentală, fermecătoare, veselă, iubitoare, nobilă și pretinșă.

Arditi, umblând prin Italia, a cercetat odată un asil de alienați. Dintr'o celă auzi un cântec fermecătoriu. Bietul alienat, ce era în aceea celă, trebuie că a fost tare nefericit; el fu de sigur victima unui amor nefericit. Ca alienat, a tot cântat și declamat. Obiectul poesiei sale fu totdeauna: „un sărutat“. Despre acesta a făcut el foarte multe versuri și despre el a cântat necontentit. Arditi a compus „Un bacio“ după câte a auzit dela acest biet alienat.

În reduta orașului a dat Adelina Patti concertul, prin care s'a despărțit pentru totdeauna de publicul din Budapesta. Concertul l'a terminat cu un sărutat (Un bacio). Publicul a aruncat o mulțime de cununi de flori la picioarele divei.

Mai în anii trecuți s'a format un comitet în Budapesta cu scopul de a aduna oferte dela public spre ridicarea unei statue comemorative a luptei de independență din 1848/9. Comitetul prin un concurs publicat a rugat sculptorii magiari să și înainteze planurile. Au intrat planuri dela vre-o 10 sculptori. Comitetul însă n'a admis nici un plan din cele prezentate, neaflând nici unul corespundătoriu.

(Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sibiu, în 22 Aprile 1891. Nu este tocmai greu, nici nu se cere multă erudițiune de a critica și învinovați pe unii bărbați de ai nostri în foile publice, și înainte publicului cetitoriu pentru ținuta, mișcarea și vederile lor politice-naționali.

Greu este însă a munci, greu a da lumii dovedi de o activitate salutară, greu a-ți câștiga ađi o poziție, din care se poți fi de bun ajutoriu șie și conaționalilor șei. Criticanții nostri nu prea au multe fapte laudabile la activul lor.

Ba cunosc eu pe unii dintre critisători și împoșcători în bărbații din inteligința noastră, cari nici nu critică ei, pentru că ar avea ceva de criticat, ci ca să se însinue și prin procedura lor, se dea străinilor ocaziune de a ne judeca de ómeni nematurii. Astfeliu de lucruri fac de regulă aceia, cari au dubit poporul, și totuși și dau aerul de naționalisti zeloși și vreu se trecă mentorii poporului.

La aceste observațiuni m'au indemnă un articol din un diar de aici Nr. 80 a. c. în care se face imputare dlui Iosif Gall pentru una încercare înainte de asta cu câțiva ani de a ne împăca cu Ungurii. Dacă acest ilustru bărbat va fi avut vederile sale, și va fi cugetat de sigur numai binele pentru ómeni lui, óre în drept sunt adversarii șei ađi a reveni acum după atâtea ani și-a bânui pe acest bărbat, care are merite neperitoare pentru români.

Dl Iosif Gall este un jurist prudent, care ne face numai onóre, el a pus uméru la înalțu guvern pentru mulți ómeni de ai nostri; ér în afaceri naționale de bună sama că a prestat mai mult ca toți aceia, cari-l combat, ba părerea mea individuală e, că de șigur mai bine am sta noi ađi, dacă s'ar fi realizat programul șeu de împăciuire de cât cum stăm ađi pe picior de bătaie. A veni acum și se-i arunci în față, că nu e bun român, este pe cât de greșit pe atât de lucru urit. Pușini bărbați cu trecere mai avem ađi, și dacă și noi îi țărăm prin noroiu, îi disgustăm pentru totdeauna de a se mai ocupa cu afaceri publice, pe urma cărora seceră numai nemulțămire și învinuiri din cele mai cutesate și mai grave. Sórtea această o au împărtășit și alți bărbați de ai nostri.

Mi aduc aminte, că în trecerea mea 1869 prin Sibiu am căutat pe în Domnul defunct archiepiscop Șaguna, și în convorbire îi am dăis: „binevoiti Escelenția a ve întrepune pentru câte unii din inteligința noastră, căci cam greu pot ajunge în funcțiuni publice“. La acestea mi-a reflectat: nu de mult m'am mai întrepus pentru unu, și eță ce mi s'a dăis: de ce te întrepuni pentru ei, vești că te batjocoresc; la astea eu am tăcut; continuă Șaguna: sunt și de aceea câțiva, dar cei mulți mi sunt fiii recunosători și buni, deși unii de Tabăcariu, pe cari eu îi am făcut ómeni, sunt nerecunosători, și această me supără.

În Domnul defunct Aldulean, care a fost în 1863 deputat și vice-președinte în diata din Sibiu, a căruia propuneri și vorbiri međuose, tôte nu li puteau resturna învetații deputați șasi, a fost tacsat în „Gazeta Transilvaniei“ paremi-se de cătră unii din districtul Năsăudului de magiaron și reu naționalist dinpreună cu colegii șei Alecsandru Lazar și alții, a căror bun simț național ni era de comun cunoscut, când Aldulean s'a vedut necesitat ai amenința tot în „Gazeta Transilvaniei“ cu codicele poenal, cari apoi s'au liniștit.

Noi dăicem, că șasii sunt circumspecți, pecând nici nouă nu ni-ar strica o porțiune de circumspecțiune, cât se nu lăsăm să ne iee ei totdeauna pe dinainte.

Ei se îngrijesc de câștigarea de órecari favoruri și pentru poporul șasesc dela țară; ei nu-și bajocoresc bărbații, a căror politică se face după vederi deosebite și pe cărări varii, dar spre unu și același scop, alii secundis ventis navigant; adversis alii, sed in eundem portum. Intelegința șasască tineră încă și respecteză bărbații lor de specialitate și versați în politică, dela care ei învață mai întâiu politică și rutină și numai după aceea fac și ei politică, nu perd din vedere disa latină: *consilia senum, minus juvenum vim habent*. Aceste le-am scris, căci nu se puteam înăduși în mine durerea, vedând, că cum se tracteză bărbații nostri cei de valóre necontestabilă de cătră nesce ómeni, cari trebuie mult să trăescă, mult se învețe și mult se asude ca să i ajungă, da de întrecut nu i vor întrece în veci.

Georgiu Tabăcariu.

Tractarea numerilor 10 și 11,

prelegere practică ținută în 2 Martiu a c. în Satu-lung, la adunarea generală a subreuniunii învățătorilor români din Țara Bărsei.

(Urmare).

Analizarea sau descompunerea numărului 10.
9 și cu cât fac 10? 9+1=10, 8 și cu cât fac 10? 8+2=10;

7 și cu cât fac 10? 7+3=10, 6 și cu cât fac 10? 6+4=10;
5 și cu cât fac 10? 5+5=10, 4 și cu cât fac 10? 4+6=10;
3 și cu cât fac 10? 3+7=10, 2 și cu cât fac 10? 2+8=10;
1 și cu cât fac 10? 1+9=10, 10 și cu cât fac 10 10+0=10;
Din câți unii se face 10? 10=1+1+1+1+1+1+1+1+1+1+1;
Din câți doi se face 10? 10=2+2+2+2+2;
Din câți trei se face 10? 10=3+3+3+1;
Din câți patru se face 10? 10=4+4+2;
Din câți cinci se face 10? 10=5+5;
Din câți șase se face 10? 10=6+4;
Din câți șapte se face 10? 10=7+3;
Din câți opt se face 10? 10=8+2;
Din câți nouă se face 10? 10=9+1;

Adaugarea aplicată la obiecte concrete și la casuri din viața practică.

Cât fac 9 bile, și 1 bilă? 9 bile și 1 bilă fac 10 bile.
Cât fac 2 scrisori și 8 scrisori? 2 scrisori și 8 scrisori fac 10.
Cât fac 7 litre și cu 3 litre? 7 litre și cu 3 litre fac 10.
Cât fac 4 metri și cu 6 metri? 4 metri și cu 6 metri fac 10.
Cât fac 5 cruceri și cu 5 cruceri? 5 și cu 5 cruceri fac 10.
Pe masă sunt 4 cr. și încă 4 cr. și încă 2 cr. câți cruceri fac.

Câți copii au dege ochi? Câte degete ai la amândouă mâinile?

Câte mâni au cinci copii? O bănuță câți cruceri are? Ați vădit raci? câte picioare are racul? Racul are 10 picioare; Câte picioare are un șoroc și trei vrăbii? Câte picioare au 5 porumbi? Un gândac de mai și încă două păsări câte picioare du? Un metru costă 1 cr., cât va costa 10 metri?

Cu numeri curați sau abstrahi.

10=9+? =8+? =7+? =6+? =5+?
=1+? =2+? =3+? =4+? =5+?

2) 9+1=10 3+7=10 4+6=10 5+4+? =10
8+2=10 4+6=10 5+5=10 4+3+? =10
1+9=10 7+4=10 6+4=10 1+5+? =10
3+5+? =10

2) Subtragerea aplicată la lucruri concrete și la casuri din viața practică.

Dacă din 10 linii stergem o linie, câte linii mai rămân?
Dacă din 10 bile luăm o bilă, —câte bile mai rămân?
Dacă din 10 m. punând unul la o parte, câți metri mai rămân?

Dacă ai 10 scrisori și îi dai 2 lui N., câte scrisori mai ai tu? Dacă stergem din 10 puncte 3., câte mai rămân? Maria are 10 pere și mănâncă din ele 4., câte i-au mai rămas? Ioan are 10 cr. și și cumpără de 5 cr. hârtie; pene și știle, câți cr. i-au mai rămas? Un om are 10 boi și își vinde din ei 2 și încă 4, câți boi mai are? O mușe are 10 metri de pândă și dă la alta 4 metri și la alta 3 metri, câți m. are totă amădușă? și câți i-au mai rămas? Mama-ta are să tîrască 10 fuse, și a tors din ele odată 3 și altădată 5 fuse, câte fuse a tors? și câte mai are să tîrască? Elena are 9 cr. câți cr. îi mai lipsesc ei până la 10? Cât rămâne dacă luăm 1 cr. din 10 cr.? Dacă luăm 1 cr. din 10 cr. mai rămân 9 cr. Cât rămâne dacă luăm 2 bile din 10 bile? Cât rămâne dacă luăm 3 cărți din 10 cărți? Cât rămâne dacă luăm 4 scrisori din 10 scrisori? Câte rămân dacă luăm 7 tăblițe din 10 tăblițe? Cu cât e mai mare 10 decât 9? 10 e mai mare decât 9 cu 1. Cu cât e 10 mai mare decât 8? Cu cât e 10 mai mare decât 7? Cu cât e mai mare decât 6? Cu cât e 10 mai mare decât 5? Cu cât e mai mare decât 4? decât 3? decât 2? cu cât e mai mare 10 decât 1? Cu cât e mai mic 1 ca 10? 1 ca 10 e mai mic cu 9, cu cât e mai mic 2 ca 10? cu cât 3 ca 10? cu cât e mai mic 4 ca 10? cu cât 5 ca 10? cu cât e mai mic 6 ca 10? da 7 cu cât e mai mic ca 10? etc.

10-9? 9-8? 2-1? 10-6? 9-3? 10-5? 7-3? 10-4?
6-6? 9-9? 10-2? 8-3? 5-4? 3-1? 2-2?

Va urma.

Convocare.

— Neîntrunindu-se în număr corăspunătoriu inteligența română din comitatul Treiscaunelor la consultarea convocată pe 29 Decembre a. tr. st. v. pentru constituirea despărțământului XXXIII al Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român, am onore a convoca din nou spre acesta și scop la locul central al despărțământului, în opidul Brețcu, pe întreaga inteligență română a comitatului Treiscaune pe Joi în 25 Aprilie (7 Maiu) a. c. la 10 ore a. m. în sala edificiului scolar gr. or.

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Reuniunea învățătorilor români gr. or. din despărțământul Mercurei și va ține adunarea s'a generală de primăvară în zilele de 18 și 19 Maiu a. c. st. v. la Mercurea.

La această adunare se invită toți membrii reuniunii precum și toți amicii și binevoitorii causei scolare.

Programa.

1. Sâmbătă la 18 Maiu 9 ore a. m., invocarea Duchului sănt, deschiderea adunării și constatarea membrilor prezenți.

2. Incassarea tacselor și a pedepselor restante și curente.

3. Din învățători: Ilie Georgescu și Stefan Meșian vor pertracta tema: Metodele și aplicarea lor la deosebitele discipline de învățământ.

4. Dnul Victor Lazar va pertracta tema: Insemnătatea lucrului de mână în școlile populare; ér dnii Ioan și Alesandru Sava vor presenta modele și vor arăta locul și modul unde și cum e de a se întreprinde lucrul de mână printre celelalte obiecte de învățământ.

5. Toți membrii reuniunii, cari de present funcționează ca învățători definitivi sau provisori în protopres-

biteratul Mercurei, sunt obligați a se pregăti în scris cu o prelegere practică din ori-care obiect de învățământ, dar cu deosebire din religiune, Comput, Istorie și Geografie.

6. Raportul comitetului despre activitatea sa, a cassariului despre starea fondului și a cassei și prezentarea proiectului de buget pentru anul următoriu.

7. Interpelări și propuneri de sine stătătoare.

Din ședinta comitetului Reuniunii învățătorilor gr. or. din despărțământul Mercurei ținută la Poiana în 18 Martiu, 1891.

Emmanuel Beșu,
președinte,

Ilie Georgescu,
notariu.

— Membrii comitetului central al reuniunii învățătorilor români gr. or. din districul Zarand se convocăți la ședința pe Joi la 25 Aprilie a. c. st. v. la 10 ore a. m. în sala gimnasiului gr. or. din Brad.

Obiectele de pertractat.

Staverirea materialului pentru adunările generale ale despărțământurilor.

2. Eventuale.

Dela biroul comitetului central.

Brad, la 12 Aprile, 1891.

Ioan German,
v.-preș.

Inocențiu Bogdan,
secretariu.

Varietăți.

* Delegațiunile școlilor noastre medii din Brașov s'au în intrunit Joi la 11 Aprile și au ales Eforia școlilor din următorii dd: Ioan Petric, protopop; V. Voina; Ipol. Ilasieviciu, Steriu Stinghe, I. Lenger și T. Nicolau, din Scheiu, ér din cetatea Brașovului: Nic. Străvoiu, P. Nemeș, G. B. Pop, D. Manole, N. Ciurcu și N. Petrescu.

* (Concesiune de linie ferată.) Ministrul de comerț a conces întreprinzătorilor construirea unei linii ferate între Alba-Iulia și Zlatna.

* (Studentii universitari români și sârbi). Studentii universitari sârbi, hotărând se viziteze orașul Turnu-Severin, cu ocaziunea unei excursiuni ce vor face o în Sârbia orientală, în timpul sârbătorilor Sf. Paști, au invitat pe studenții români să asiste la venirea lor în capitala Mehedinților. Când s'a anunțat în ședința din zilele trecute, dela universitate, invitarea studenților sârbi aplause furtunoase au izbucnit în întreaga sală, și în mijlocul celui mai mare entusiasm studenții români au decis ca se participe în număr cât se pôte mai mare la recepțiunea studenților sârbi la Turnu Severin.

Suntem informați, că aici ca și la Turnu Severin se fac pregătiri mari în vederea întălnirii tinerimei universitare din cele două regate.

Domnii studenți, cari vor voi se ia parte la recepțiunea studenților sârbi, la Turnu-Severin, sunt rugați să se inscrie de pe acum la societatea unversitară „Unirea” calea Victoriei, casa Lahovari; serie „Timpul”.

* (Contele Moltke.) Contele Moltke fala armatei germane a murit în 24 Aprile la 9½ ore în urma unui atac de apoplexie. El s'a născut la 1800 26 Oct. în Pachim, și dela 1822 a servit în armată. La 1839 a luat parte în campania contra Egiptului; la 1858 a fost numit șeful statului maior al armatei prusiene. Mari merite s'a câștigat în războiul contra Danemarcei și în contra Franței.

* (Comitatul Brașov pentru administrația de stat.) Din Brașov se comunică, că în adunarea congregațiunii din zilele trecute s'a respins cu unanimitate propunerea comitatului Albei inf. în contra administrațiunii de stat și s'a votat în credere regimului și deputaților, ér ministrului Barross i s'a votat o adresă de incredere separată pentru epocala sa lucrare și special pentru bunăvoînța arătată comitatului.

* (O glumă de 1 April.) Și țarul Rusiei, așa incugiurat de nihilisti, face glume de 1 Aprilie. Un diar din Petersburg povesteste, că împăratul Alecsandru, primind într'o dimineață pe șeful poliției din Petersburg, îi dîse cu asprime, după ce acesta îi anuntase că toate sunt în bună orânduélă în capitală. Pentru tine sunt toate și tot'dauna în bună rânduélă. Ce dobitoc de polițai esti, când n'ai aflat până la óra asta, că asta nópte s'a furat statua ecuestră de pe monumentul lui Petru cel Mare? Directorul eși cu còda între picioare, pentru a începe o anchetă; însé ajungend în piață, vèdu cu o nespúsă plăcere, că statua ecuestră era la locul ei. Se întorsé într'un suflet la palat și intrând la țar îi strigă: Maiestate, ați fost reu informat, statua e neclintită la locul ei. Impăratul îi dîse zimbînd: Nătărăule, ađi e 1 April.

* Erată. În articolul „Furnicile” Nr. 42 pag. 167 s'au strecurat următoarele greșeli, care conurbă înțelesul: șirul 47 de jos în loc de slăvie să se cetescă; sclăvie; șirul 33 de jos în loc de dîse să se cetescă: dîce. Intre șirul 31—30 de jos să se intercaleze: Acesta este adevărat, dar cine nu este uneori leneș și trândav? șirul 10 de jos în loc de servesc să se cetescă: sèvrșesc.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Din esortatiunile unui catichet dela școlile noastre medii.

Furnicile.

Mergi la furnică, o leneșule, și urmèază vèdend căile ei și fi mai înțelept decât dènsa. Pild. lui Sol. cap. 6. st. 6.

(Urmare.)

Vedeți, iubiii mei, ce putem noi învăța dela furnici. Noi încă să ne iubim lucrul ca furnicile și să vedem cu totadinsul de el. Acesta este o datorință. Dđeu a dîs omului: „Șase zile să lucrezi”, ér în alt loc a dîs: „în sudóra feții tale să-ți agonisesti pânea ta;” cu alte cuvinte fără lucru, fără muncă grea, fără ostenélă nu poți ajunge nimica, nu poți agonisi nimica, nu ți poți agonisi cele de lipsa pentru susținerea corpului teu, a vieții tale trupesci, nu-ți poți agonisi conștiințele trebuincioase pentru viața sufletescă, nu poți ajunge la virtuțile omenesci și la evlavie, care sunt adevărata avuție a sufletului nostru nemuritor. Nu, fără muncă, fără ostenélă nu putem ajunge nimica, chiar nimica, nimic pe acesta lume; acesta este voința lui Dđeu. Sciu că v'a plăcut și ați admirat vre-odată o poezie frumoasă, sau vre-un chip, vre-un tablou frumos. Cât de naturale, cât de simple și de ușore ni-sé pare toate lucrurile, care le a creat spiritul omenesc, sau mintea omului, încât ne vine a crede, că ele au fost făcute într'o clipită și fără multă ostenélă. Acesta să n'o credeți, iubiii mei. Numai prin lucru continu și adevărat, numai prin răbdare și silință neîntreruptă putem ajunge la un scop înalt, la o țință măreță. Multe trebuie să îndreptăm și să schimbăm până când facem un lucru bun. Trebuie să ve deprindeți, iubiii mei, cu cugetul, că lucrul este o lege, o lege săntă, deja care nimeni nu-i este iertat a se abate; trebuie să ve deprindeți cu cugetul, că totdeuna și întotlocul trebuie să lucreți din toate puterile și cu tot zelul ca furnicile, ér nu împotrividu-ve, nu fără plăcere și voie sau chiar cu supărare ci trebuie să lucreți totdeuna cu mare însufletire, cu cea mai mare dragoste și cu adevărată bucurie. Și dacă Dđeu v'a dat înțelepciune și putere, trebuie să lucreți în ascute și pentru ca să ve desvoltați puterile înăscute, ci și pentru ca să ve le susțineți, pentru ca să ve le păstrați.

Cunosc scolar, cari nu sunt înzestrați cu puteri spirituale, deosebite, dar sunt silitori, și fiind că sunt silitori întrec pe colegii lor mai talentați. Și trebuie să știți, că cu cât este omul într'o stare, într'o poziție mai înaltă, cu atât trebuie să lucreze mai mult; și Dđeu încă lucră, căci nu trebuie să ve cugetați pe Dđeu ca pe un rege, care șade pe un tron de aur într'o sală strălucită din pomozul sau palat ceresc, și primesce numai omagiile, ce i-le aduc Cheruvimii și Serafimii. Dđeu este ființa cea mai activă, cea mai lucrătoare dintre toate câte există. Christos a dîs despre el: Tatăl meu lucrează până acum și mai departe el: eu încă lucrez. El se ocupă nu numai cu ființele, care le-a creat până acum, ci crează mereu lumi noué și ființe noué.

Astfel lucrul și activitatea este o lege pentru toate ființele. Și cât de bine este acesta, cât de bine este că e așa! Câtă mulțămire internă, câtă mulțămire sufletescă nu-i face omului lucrul și activitatea! Cel mai înfricoșat lucru în viața unui prinsonier este neactivitatea, este nelucrarea silnică, la care este el condamnat, sunt cei doi, trei, cinci sau dece ani, ce trebuie să-i petrecă în trândăvie. Chiar și numai gândindu ne la o astfel de nelucrare, la o trândăvie atât de îndelungată, trebuie să ne cuprindă fiori reci, și să ne inspăimântăm. Am cetit odată despre un prinsonier, că a descoperit un mijloc dusdat, ca să-și omóre timpul, ce trebuia să-l petrecă în trândăvie. Aflând în haina sa cinci ace le arunca prin chilie, ér după acesta le căuta cu un zel și cu o silință atât de mare, ca și când acestea ar fi fost nisce comori, cine scie cât de mari. Și pentru el acele într'adevăr au fost o mare comoră, pentru că l'au scăpat de uritul cel cumplit, ce l' cuprinsese în trândăvia sa amoroasă.

Scăpând din prinsóre, el păstră acele ca o scumpă aducere aminte de timpul petrecut în prinsóre și în care acele i-au fost spre mângâiere.

Așa, iubii mei, lucrul este o mare binecu-ventare. Er lenea și trândăvia sunt izvorul miseriei, al ticăloșiei și al nenumeratelor nenorociri. Sânta scriptură dice: „Căile celor ce șed fără de lucru sunt așternute cu spini“ (pild. lui Sol. 15. 20). Cunoșteți vre-un lucru mai neplăcut decât gardul de spini, de care nu ne putem apropia fără ca să ne sgarim mâinile și să ne rupem și să ne spintecăm hainele, pe care nu cresc flori și fructe, ci în care

se țin șerpi și alte animale veninoase? Pote fi vre-un drum mai urit și mai periculos decât drumul, ce duce preste un gard de spini? Vedeți, dragii mei, așa este calea sau viața celui leneș.

De lucrurile rănite și spintecate n'avem nici un folos, și vai multe simțeminte stricate, multe lucruri urite și uricioase găsim noi în cel leneș așa, că putem dice cu tot dreptul, că lenea este începutul tuturor relelor. Luptați-ve, iubii mei, contra le-

nei; fiți băgători de samă, fiți cu grije și sarguincioși în toate lucrările vostre! (Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă în 25 Aprile 1891.

Table with lottery results for Timișoara and Vienna.

Nr. 306

[65] 1-3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de capelan din parochia de clasa a III a Chintelnic în tractul Bistriței, în urma încuviințării Prea veneratului Consistoriu din 12 Februarie a. c. Nr. 922, se escrie prin această concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, calculate în bani, fac la an suma de 200 fl. Informațiuni mai de aproape despre acele se pot căpăta la oficiul parochial și protopresbiteral.

Concurenții au a și așterne suplicele lor instruite conform legilor din vigore până la termenul sus indicat, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriței.

Borgo-Bistrița, în 28 Martiu 1891. În conțelegere cu comitetul parochial.

Simeon Monda, protopresbiter.

Nr. 283

(61) 3-3

CONCURS.

Pe baza rezoluțiunii Preavenerabilului consistoriu archidieceșan dto 5 Martiu a. c. Nr. 1395 B. prin această se escrie concurs pentru ocuparea

postului de capelan în parochia de clasa III Peștișul-interior cu filia Buituri, protopresbiteratul Devei, cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parochiei de clasa III satorite de către sinodul parochial estra-ordinar, ținut la 2 Februarie a. c.

Reflectanții au a și așterne cere-rile concursuale instruite conform legilor în vigore la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Deva, 26 Martiu, 1891.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Devei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram P. Păcurariu, adm. prot.

Nr. 1155

[64] 1-2

CONCURS.

Pentru îndeplinirea următoarelor posturi de pădători de pădure cualificați sistemisați la mandatul onoratu-lui comitet administrativ silvanal al comitatului Sibiului.

1. Pădătoriu de pădure pentru pădurile comunelor Aciliu, Mag și Săcel precum și pentru pădurile aflăto-re pe hotarul acestor comune apar-

ținătoare bisericeii gr. or. din Mag și Aciliu și pentru pădurea comunei Topârcea pe hotarul Magului. Locuința în Săcel.

Simbrie anuale de 100 fl. și paușal de cal 60 fl.

2. Pădătoriu de pădure pentru comuna Cacova cu locuința în Cacova, simbrie 100 fl., paușal de cal 50 fl.

3. Pădătoriu de pădure pentru comuna Sibiul și pădurea bisericeii gr. or. din Sibiul, locuința în Sibiul.

Simbrie 160 fl., paușal de cal 40 fl.

Afară de această pădătoriu de pădure va primi a treia parte din despăgubirile după prevaricațiunile silvanale arătate de el precum și tacsă de mănăst. legele.

Cei ce reflectază la unul dintre posturile acestea se și înainteze la subscrisul cererea instruită cum se cade cel mult până în 15 Iuliu a. c., alegerea se va îndeplini în 15 August.

Seliște, în 24 Aprile 1891.

Pretorul suprem Dr. Leményi.

Sz. 2112/1891

(62) 3-3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék által ezennel közzé tétetik, miszerint a Vecsérdi

italmérésijog gyakorlatának arányosítása megengedése, az aránykulcs meghatározása és esetleg az érdemleges tárgyalás megejtése végett a tárgyalás f. é. Junius hó 12 n. d. előtt tüzetik ki Erzsébetvárosba a kir. törvényszék hivatalos helyiségébe a nagy végtárgyalási terembe: erre összes érdekeltek hirdeteményileg is oly figyelmeztetéssel idéztetnek, miszerint a meg nem jelenők részükre kivendező ügygondnok által fognak képviseltetni.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1891 évi március hó 28-án tartott üléséből.

Vén András, elnök.

Zoltán, jegyző

Sz. 2509/1891. polg.

(63) 3-3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék ezen közzé teszi hogy Bárány Miska Adél által beadott kereset folytán B. I. a községében gyakorolt italmérés jogának arányosítása megengedése az aránykulcs, meghatározása és esetleg az érdemleges tárgyalás megtartása végett a tárgyalás határidejéül f. év Junius hó 13 napjának d. előtt 9 órája tüzetik ki a kir. törvényszék hivatalos helyiségébe a nagy végtárgyalási terembe mikorra az összes érdekeltek hirdeteményileg is oly figyelmeztetéssel idéztetnek miszerint a meg nem jelenők ügygondnok által fognak képviseltetni.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1891 évi márcz us hó 28-án tartott üléséből.

Vén András, elnök

Májai Géza, jegyző

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobere 1890.

Large table with train schedules and fares between various stations like Budapest, Arad, Timișoara, Sibiu, etc.